

RIEGER TIBOR

FENYŐ FORMA A TÁJBAN

(MATL PÉTER MÉLTATÁSA A BETHLEN GÁBOR ALAPÍTVÁNY DÍJÁTADÓ ÜNNEPSÉGÉN)

Mi sem lenne természetesebb, mint fiatal kollégám, Matl Péter szobrász kitűnő képességeit elemezni. Gazdag, magától értetődő formaalakítását, szimbólumteremtő képességét, az anyaggal való bánásmódban az anyag tiszteletét. De mégis itt valami hiányérzetem támadt. Mi az, ami mindezt megelőzi, mi az, ami ennél is fontosabb? Ez pedig a magyar sors és ezen belül is a legkegyetlenebb, a kárpátaljai sors, ahol a háború végén minden 18 és 50 év közötti magyar férfit módszeresen ki akartak irtani, és ez nagyrészt sikerült. Matl Péter ebből a világból jött és ezt a sorsot vállalja, mely egyben keresztényi sors: „Népek Krisztusa Magyarország”, ahol az ember számára az örök példa a Golgotai Áldozat.

Az örült trianoni diktátum után egy lehetőség még mindig van: felépíteni egy gyönyörű, szép szellemi Magyarországot, melyet nem tudnak elvenni tőlünk, mely nem függ fizikai határoktól. Ezt azonban csak hittel lehet. Matl Péter ehhez a szellemi Magyarországhoz tette le a maga építőkövét és ennek a szellemi Magyarországnak feladata, ami mindig is volt, védeni a keresztény értékeket, ami ma aktuálisabb, mint valaha.

Matl Péter egy rendkívül tehetséges szobrász, de nehogy azt higgyük, hogy a tehetségek csak úgy véletlenül születnek. Azt ki kell érdemelni. Tekintsük ezt egy nép szenvedéséből született ajándéknak, mert az igazán nagy művek a szenvedésből születnek. Életélvező jólétből, szórakozásból legfeljebb világhírű sztárok szülehetnek, melyek csillognak, mint az üveggyöngyök, de igazi értéket aligha jelentenek.

Diavetítések hiányában e gazdag életművet végigtekinteni most nincs mód, de mindenki által ismert főbb műveire kitérnék. Bár aki teheti, nézzen utána a mester kevésbé ismert, templomokban található plasztikáinak. Ezek a művek üdítő látványok a mára sokszor elfáradt és olykor kiüresedett egyházművészeti alkotások között. A művek közt gyakran megjelenik a család fontossága, és miközben magabiztosan és élvezettel alakítja szoborrá a fát,

követ, bronzot, és ha nem ezt teszi, akkor szenvedélyesen fest képeket. Hála bőséges alkotókedvének, szobrai eljutottak a világ számos helyére.

Matl Péternek megadatott, hogy a Kárpát-medence három szent helyére is készíthetett emlékművet. Ilyen az Ópusztaszeri Nemzeti Összetartozás Emlékműve, ahol is egy mészke oszlopon, mely ősi magyar díszítő motívumokkal ékesített, rajta a fenséges Turul, karmai között a „védő kard”. Sajnos az utóbbi években született turul szobrok nagy része méltatlanul dilettáns. Ezért is örülök ennek a szobornak, mert ez végre jó, és ilyen módon válik méltó emlékművé.

Másik szent helyünk a Vereckei-hágó, ahol honfoglaló őseink döntő része hazaérkezett, és ahol Péter megalkotta azt az emlékművet, amely mára nemzeti szimbólumunkká vált, amit persze az elvakult szélsőségesek nem értenek. Pedig, ahogyan Matl Péter fogalmazott: „Én békét terveztem bele a Vereckei Emlékműbe”. Hiszen szöveg sincs rajta, mert ez mindenkié. Az emlékmű békésen illeszkedik bele a gyönyörű tájba. Számos asszociációra ad lehetőséget. A fenyő forma a tájban nyitott kapu Galícia és Kárpátalja felé, mely egyaránt a barátság felkínálása. A hét emelkedő kőtömb a hét vezér szimbóluma. Alatta a kereszttel megjelölt gránit tömb mint oltárkő. Ne felejtjük, hogy mindkét oldalon keresztények élnek, ami ugyan realitás, csak éppen még nem realizálták. A lépcsősen emelkedő kőtömbök akár Jákob lajtorjáját is eszünkbe hozhatják, ami további asszociációkat indíthat el.

Ez a csodálatosan tájba illő absztrakt formákból létrehozott mű mégis beszédes és valamennyien szívünkbe zárhatjuk. Matl Péter tehetségét dicséri, hogy egy ilyen elvont, nonfiguratív alkotás mellett képes volt megalkotni egy teljesen reális, figuratív, lírai hangulatú szobrot is az ugyancsak számunkra szent helyen, a munkácsi várban. Zrínyi Ilona és fia, az ifjú Rákóczi Ferenc szobráról van szó. Egy öntudatos, gyönyörű nagyasszony és a serdülő, elhivatottságára ráébredő fenséges ifjú. Anya és fia megrendítően szép együttléte, melyet csak fokoz történelmünk ismerete és elborzaszt a tudat, hogy ezen a helyen néhány évtizede még traktorokat javítottak, beszenyezve a szent földet. Adjon nekünk reménységet, hogy hála Matl Péter szép szobrának, újra ünnepélyes áhítattal léphetünk a munkácsi várba, és lelkünkben bontsuk ki a zászlót: „**CUM DEO PRO PATRIA ET LIBERTATE**”